

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 26. januarja 1924.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 12.

Okrajni glavar dr. Fran Spiller Muys.

Osnutek zakona o izdajanju dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil in moderno vodno pravo.

Pred nedavnim časom poročalo je časopisje² o načrtu zakona o izdajanju dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil, ki ga je izdalo ministrstvo poljedelstva in vod. Nekateri listi so celo objavili ta načrt po svojem besedišču, tako da ni razloga dvomiti o tem, da ta osnutek v resnici eksistira. Tak dvom se ti namreč nehoti poraja, ako čitaš teh dvanajst skrupiranih členov, ki nosijo docela znak današnjega kazništviga legislativnega dela v naši državi. Drugod se za zakonske načrte najprej zbira in temeljito preštudira material in se poveri izdelava načrtov za zakone po več priznanih strokovnjakom na dotičnem polju. Izdelani osnutki se potem prešetavajo v posebnih komisijah in se pošiljajo v izjavo tudi interesiranim krogom. Pri nas se vrže kratkoma lo na papir nekaj členov, ki so večasih še brez notranje organske in logične zveze, in evo ti načrt zakona. Ker se na takem načrtu pozneje navadno niti ne izpremeni dosti, postane tak takozvani načrt — zakon, ki spravlja najboljšega pravnikarja čisto v največje zadrege. Pravijo pač, da namerava ministrstvo za poljedelstvo in vode načrt zakona o izdajanju dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil poslati v pretres strokovnjakom in raznim industrijskim korporacijam. Ne vem kakšno stališče bodo isti zavzeli napram temu načrtu, dvomim pa, da bo našel mnogo odobravanja. Navajajo se že danes tehtni razlogi, ki ne pripuščajo, da bi postal načrt v resnici zakon. Nekateri vedo celo povedati baje prave nagibe za tak in ne drugačen osnutek, zlobni jeziki govore celo, o novem viru za »zarade« in o sličnih neokusnih stvarih. Kot pravnik pa se hočem v naslednjem pečati v navedenim načrtu zgolj s pravnega stališča in dokazati, da je v pravni državi — in za tako vendar hočemo, da velja naša Jugoslavija — docela nesprejemljiv.

Člen 1. določa principijelno veljavnost dosedanjih vodnih zakonov, ki so bili veljavni v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev od časa, ko je stopila v veljavo ustava z dne 26. junija leta 1921.

Glede izdajanja dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil pa razlikuje osnutek tri kategorije podjetij.

V 1. kategorijo spadajo podjetja z maksimalno silo od 100 do 300 kilovatov, t. j. od 74 do 222 konjskih sil (1 P. S. je 0-736 Kw), če je njih glavni namen preskrba energije za javne potrebe, posebno za potrebe države, samoupravnih teles in vodnih zadrug (sic!);

2. kategorijo tvorijo podjetja z maksimalno silo od 300 do 50.000 kilovatov ali 222 do 37.000 konjskih sil;

3. kategorija obsega vsa druga podjetja, tedaj podjetja z maksimalno silo do 100 kilovatov ali 74 konjskih sil, pa tudi podjetja z 100 do 300 kw (74 do 222 PS), če ni njih glavni namen oskrbovati javnost s potrebno energijo.

Sodaj pa pride najzanimivejše. Člena 3. in 4. določata kompetenco za izdajanje teh dovoljenj in to tako-le: Le glede tretje kategorije bi smele izdajati dovoljenja dosedanje vodopravne oblasti (okrajna politična oblastva in Pokrajinska uprava) naravno po provedbi zakonitega vodopravnega postopka. Za 1. in 2. kategorijo bi se naj izdajalo dovoljenje s kralje-

vim ukazom po zaslišanju ministrskega sveta, a za podjetja preko 50.000 kilovatov (37.000 PS) le potom zakona.

Kaj bi to pomenilo za Slovenijo, ki ji gre vsekako prvenstvo v naši državi pogledom na vodomočne naprave, bo vsakomur na mah jasno, ako pomislimo, da imamo v Sloveniji že danes glasom izraza tukajšnje Generalne inšpekcije voda, ki pa je nepopoln, nič manj nego 247 vodomočnih naprav z več nego 20 PS pri nizki vodi (dočim se karakterizirajo po novem osnutku vodomočne naprave po maksimalni sili). Izmed teh je okoli 50 naprav z maksimalno silo preko 70 PS, a 25 jih ima več nego 200 PS pri nizki vodi. O manjših vodomočnih napravah, ki jih je nebroj, pa nam danes še manjkajo statistični podatki.

V pravnem oziru bi pomenjalo uzakonjenje določila, da se izdaja dovoljenje s kraljevim ukazom, naravnost uvajanje kabinetne justice, ki pa je že po naši ustavi nemogoča. Vodni zakoni segajo namreč prav globoko in občutno v privatno pravo. Vodopravna oblast razsoja in odloča čisto o zasebno-pravnih interesih posameznika, izreka ekspropriacije, ureja medsebojne pravne odnose glede uporabe vode itd. Vsa ta vprašanja se rešujejo po določenih vodopravnih instancah. Proti njih izrekom je dana po ustavi pot na upravna sodišča, v gotovih zasebno-pravnih slučajih, kjer se stranke ne zadovoljijo z odločbo upravnih oblasti, pa pritiči končna razsoja rednim sodiščem. Vseh teh pravnih garancij bi bili državljani oropani, ako bi se dovoljenja dajala s kraljevim ukazom. Kakšen naj bi bil v tem slučaju postopek, tega osnutek niti ne omenja. Sploh ni prav jasno, zakaj jemlje za osnovo razdelitvi v kategorije baš številke 100—300—50.000, niti ni mogoče najti v osnutku prave ratio legis.

Je pa tudi docela pogrešeno urejati kompetenco vodopravnih oblasti po velikosti podjetja, mesto po velikosti in značaju vode, (reke, jezera, potoka), ki prihajajo za izkoriščanje v poštev (avstrijski vodni zakoni, ki veljajo še danes v Sloveniji in Dalmaciji, določajo, da izdajajo dovoljenja za vodomočne naprave na plovih rekah deželna [pokrajinska] oblastva).

Končno je v osnutku docela nerazumljivo, zakaj bi podjetja z 100 do 300 kw, če ni njih glavni namen preskrbovati javnost z energijo, dobivala dovoljenje lažjim in vsekako krajšim potom nego podjetja za javne potrebe!

Člena 5. in 6. urejajeta kompetenčna vprašanja in inštančno pot in sta upravno-pravno samoobsebi umljiva. Že bolj kritično je treba premotriti člen 7., ki določa najdaljše roke, za katere se morejo dajati dovoljenja za podjetja 1. in 2. kategorije. Rok 75 let je v očigled današnjemu naglemu razvoju tehnike in z ozirom na današnjo kratkodobno amortizacijo odločno predolg (po dosedanjih praksi so se dajala vodopravna dovoljenja samo do 60 let). Kar pa določa ta člen glede podjetij 3. kategorije, da se morejo vedno in vsak čas preklicati ali predrugčiti brez kakršnekoli odškodnine, ako to zahteva javni interes, je vsaj v tej stilizaciji nesprejemljivo. Na mestu bi bila na vsak način tudi tu za podjetja 3. kategorije določitev seveda razmeroma krajših ro-

kov. Da pa sme vodopravna oblast odrediti potrebne mere, ako se ev. še-le pozneje pokažejo za javnost kvarne posledice vodne naprave, to ima veljati po modernem vodnem pravu za vsa podjetja brez izjeme.

Člen 8. ni nič drugega nego prepis ekspropriacijskih določil sedanjih vodnih zakonov, toda zelo slab prepis. Zahteva po ekspropriacijski pravici pristojna po tem členu samo podjetjem 1. in 2. kategorije, »od katerih se more pričakovati predvsem le koristi za narodno gospodarstvo«. To je definicija, ki ničesar ne pove. Konečno se pričakuje od vsakega podjetja predvsem le koristi za narodno gospodarstvo. Vrh v vsega pomenja ta člen celo poslabšanje napram današ-

njemu pravnemu položaju. Po danes veljavnih vodnih zakonih v Sloveniji je mogoča ekspropriacija oz. prisilna osnova servitutne pravice na tujem svetu vsakemu podjetju vsaj za dovod in odvod vode in dotične naprave*, če le dokaže relativno korist, t. j. da je korist, ki jo daje razlastitev podjetju, večja nego škoda, ki se uniči tujemu lastniku, in če se dožene, da je brez uporabe tujega sveta zasnovana vodna naprava neizvršljiva (avstr. držav. vod. zak. § 4, lit a, štaj. dež. vod. zakon § 24 in 26, Kranj. dež. vod. zakon § 17.). (Konec sledi.)

* Bodisi za njeno izkoriščanje v industrijske ali agrokulturne svrhe, bodisi radi obrambe proti škodljivim njenim učinkom.

Po volitvah v dohodninske komisije.

Iz raznih krajev nam dohajajo poročila, kako veliko zanimanje je vzbudila po celi Sloveniji volitve v dohodninske komisije, ki se je vršila dne 20. t. m. Povsod je bila udeležba jako živahna. V predvojni dobi ni bila udeležba pri volitvi nikdar tako ogromna, kakor je bila dne 20. t. m. na primer pri davčni administraciji v Ljubljani in pri davčnih okrajnih oblastvih v Ljubljani in v Mariboru, pa tudi pri drugih oblastvih. Obilna udeležba pri volitvah kaže, da naši davkoplačevalci niso zadovoljni z davčno prakso, ki se uveljavlja v Sloveniji. Cim trja je praksa v posameznih okrajih, tem boljša je bila udeležba. Le v nekaterih okrajih, iz katerih sicer dobivamo jako pogosto pritožbe proti občutnosti davčnih bremen, udeležba ni bila taka, kakor bi bilo pričakovati. Povsod, kjer so se lokalne organizacije trgovcev in obrtnikov zjedini le enočno gospodarsko listo, je bil uspeh jako povoljen. V tem oziru prednjačita okrajja Ljubljana - mesto in Ljubljana - okolica. Začetek je tu. Ni dvoma, da bo pri količkaj dobri volji mogoče tudi v drugih okrajih doseči enako ugodne uspehe, ako bodo imele lokalne organizacije pred očmi edino le gospodarske interese svojih pripadnikov. Te volitve naj bodo začetek enočnega sodelovanja vseh organizacij vsaj takrat, kadar gre za skupne gospodarske interese.

Zanimanje, ki je vladalo za volitve v davčne komisije, je odločen memento finančni upravi, da ni le potrebna večja natančnost pri izgotavljanju odmerne podlage, ampak da je skrajni čas, da se novelira tudi naša davčna zakonodaja v tem smislu, da se znižajo preostri davčni merila in odpravi izredni državni pribitek vsaj pri onih davčnih vrstah, ki ne preneso tega poviška.

Ne moremo tajiti, da je naša finančna delegacija v tem oziru slo-

nila v polnem obsegu svojo dolžnost in pravočasno opozorila finančnega ministra na posledice, katere utegnejo v doglednem času povzročiti v Sloveniji sedanja preostri davčna merila. Razprave v finančnem odboru Narodne skupščine pa nam kažejo, da finančni minister ni dostopen za še taka prepričevalna dokazovanja, podprta s statističnimi podatki, ampak vsrtaja na zahtevi, da plačuje Slovenija še naprej davke, ki naj docela izčrpajo vsa naša plačilna sredstva. Kljub temu upamo, da se bo narodnim poslancem iz Slovenije vsaj v zadnjem trenutku posrečilo dokazati finančnemu ministru nevdržnost sedanje davčne obremenitve.

V eni zadevi pa naša lokalna finančna uprava do sedaj ni ničesar ukrenila, v zadevi davčnih plačilnih nalogov. Po celi Sloveniji se vrše skoro vsak teden dobro obiskani shodi, v Ljubljani pa se je vršil pred 14 dnevi imponanten shod hišnih posestnikov. Na vseh shodih so zborovali brez razlike strank jasno in enodušno zahtevali, da se znova uvedejo davčni plačilni nalogi. A vsi ti shodi, vse soglasno sklenjene resolucije še do danes niso uverile naše finančne uprave, da je zahteva po vzpostavitvi plačilnih nalogov splošna zahteva vse slovenske javnosti. V zvezi z zopetno uvedbo plačilnih nalogov pa je potrebno, da skrbi naša finančna uprava za kurenčno odmerjanje davkov, da se ne bodo predpisovali davki po preteklu par let, ko je dohodek, od katerega naj bi se davek plačal, že davno konsumiran ali investiran.

Slovenska javnost torej splošno zahteva, da se plačilni nalogi znova uvedejo. Na tej zahtevi bomo vztrajali tudi mi. Pričakujemo, da bo tudi naša finančna uprava končno uvidela, da je nujno potrebno, da nam vrne odpravljene plačilne naloge.

Naša trgovska politika.

Od ustanovitve naše države se trgovska politika zelo zanemarljivo ter jo izkorišča vsakokratni trgovski minister kar le more. Ako trgovski minister za se in svoje politične pristaše ni mogel doseči ugodnosti, je pustil, da je vse delo počivalo. To spanje je bilo posebno dolgotrajno, ko so imeli trgovsko ministrstvo v rokah muslimani, ki so skrbeli le za bosanske veleposesnike, za druge zadeve pa niso našli umevanja.

Največjo pozornost so podali na to, da so se za agrarno odškodnino določeni termini točno držali. Ti ljudje niti opazili niso, da so jim kolegi drugih

resorov počasi odzemale važnejše agende, tako, da se je omejilo delo trgovskega ministrstva le na manj važne posle.

Carinska politika, ki je v prvi vrsti zadela industrijo in trgovino, je prešla popolnoma v kompetenco finančnega ministrstva. Delavska politika, h kateri bi moral trgovski minister tudi izreči svojo besedo, je prešla popolnoma v kompetenco ministrstva za socialno politiko itd. Pri pobujanju draginje so zastopala vsa ministrstva le konzumente, za industrijo pa se ni nihče brigal, ker je trgovski minister spal. Sedaj pa se dozdevno položaj

* Glej Trgovski list z dne 20. nov. 1923.

zboljšuje. Sedanji trgovski minister je takoj ob nastopu pokazal živahnije zanimanje. Udeleževati se je začel vseh gospodarskih korporacij, kamor so ga vabili ter z zanimanjem sledil razpravam. Večkrat je povzel tudi sam besedo ter pojasnil svoje stališče v eni ali drugi zadevi. Ko se je že v različnih panogah nekoliko udomačil, ni nastopil več le z besedo, temveč jel se je celo pogajati. Tu pa se je pokazal slab sistem naše trgovske politike. Ni se pokazala samo odvisnost trgovskega ministra od drugih kolegov, temveč so prišla na dan tudi nasprotstva v trgovskem ministertvu samem.

Odvisnost od finančnega ministertva se je pokazala pri vprašanju vpeljave uvozna carina za predmete, ki jih imamo doma v izobilju n. pr. masl, moka i. dr., katerih uvoz je bil carine prost, ne le v škodo industrije, temveč tudi v škodo države in valute. Trgovski minister je zamogel svojega kolega finančnega ministra samo zaprositi, da naj carino na omenjene predmete zopet uveljavi, drugega storiti pa ni mogel. Če pa bo uspel, ne odvisi od njega. Nasprotstva v ministertvu samem so se pokazala zlasti pri dohodu tujega kapitala in tujih delavnih moči

v državo. Opomnimo na odlok, s katerim odpušče takoj vse tuje nastavljenice. Predno pa so zamogli to storiti, se je rima se je industrijem zaukazalo, da že čulo izjavo ministra, češ, da se je potrebo tujih nastavljenic pripoznalo. Hkratu je zastopal minister takorekoč obe stališči. Isto je z vprašanjem tujega kapitala. Medtem ko organi ministertva ustanavljanje tujih podjetij zadržujejo ali celo prepo-vedujejo, se izjavlja minister za dohod tujega kapitala, ker brez istega našega gospodarstva v pravi meri nismo v stanu razviti. Katero stališče ministertvo je torej pravilno. Ono, za katero se formalno izjavlja, ali ono, katero njegovi organi udeležujejo? In tako je v marsikateri zadevi.

Da se trgovska politika nekoliko uredi, je sklenila vlada ustanoviti širši gospodarski komite, katerega naj bi tvorili vsi ministri, ki imajo opraviti z gospodarskimi zadevami. Veliko pa si ne smemo obetati vsled sestave tega komiteja, ki do sedaj sploh še ni imel nobene seje. Najbrž se bodemo morali še v naprej zadovoljevati z mnogo obetajočimi obljubami trgovskega ministra.

Prijave za odmero davka na poslovni promet za l. 1924.

Finančna delegacija v Ljubljani objavlja v Uradnem listu štev. 5 razglas z dne 18. januarja 1924, št. A. 1. 2834 ex 1923, ki pozivlja vse davčne zavezance, katerih promet v l. 1923. ni presegal zakonito določene meje 360.000 Din in ni bil manjši od 15.000 dinarjev, da vložijo za odmero davka na poslovni promet za leto 1924. prijavo najkasneje do dne 29. febru- arja 1924. Posebni pozivi za vložil- fev teh prijav se ne bodo razpo- šiljali.

Prijavo je sestavili po sledečem obrazcu:

V minulem letu (1923) je znašal promet v mojem obratu Din št. Din

Promet, opravljen z državo, za katerega se je plačal davek nepo- sredno ob prejemu odškodnine, je odštet od gorenje vsote z Din p.

Jamčim, da so podatki resnični in da je prijava vestna.

Podpis:

Prijave je podati v dinarski veljavi in kolkovati s kolkom za 5 Din.

Davčni zavezanci, ki niso poslo- vali celo leto 1923., ampak so otvo- rili obrate šele tekom leta 1923., napo- vedo letni promet sorazmerno s prometom v času, ko so ga oprav- ljali. Kdor je otvoril obrat na primer dne 1. oktobra 1923, napove višino prometa v času od 1. oktobra do 31. decembra 1923 in ga preračuni na eno leto.

Obrate, otvorene med davčnim letom (1924) je prijaviti v štirih ted- nih po otvoritvi pri pristojnem davč- nem oblastvu. V prijavi je napo- vedaati promet, ki se bo po vsej pri- liki dosegel v obratu od početka obratovanja do konca davčnega leta.

Davčni zavezanci, ki prijav sploh ne bi vložili ali jih ne bi vložili v do- ločenem roku, odnosno bi napo- vedaali manjši nego dejanski opravlj- ni promet, se kaznujejo po določenih člena 12. in 13. zakona o davku na poslovni promet ter izgube po členu

10. navedenega zakona tudi pravico do prilozbe zoper odmero davka.

Priznanice državnih blagajn o ne- posredno plačanem davku mora davkoplačevalec hraniti kot listine, da more z njimi na zahtevo davčne- ga oblastva dokazati pravilnost uve- ljavljenega odbitka. Obrazci, po ka- terih je sestavljati prijave davkopla- čevalcev, ki plačujejo davek pav- šalno, predvidevajo le odbitnost po- vodom izplačila državnih dobav pri državnih blagajnah plačanega dav- ka na poslovni promet, ne pa tudi državnih in samoupravnih trošarin- skih davščin. Vendar se pa davščine kljub temu smejo odbijati, toda pod pogojem, da je davčni zavezanec trošarino neposredno plačal in prej- el priznanico za plačilo in sicer še predno je prišel trošarinski predmet v promet. Davkoplačevalci, ki pla- čujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je na podlagi prometa, opravljenega v davčnem letu pred- idočem letu, morajo v primeru, da reflektirajo na odbitnost trošarinskih davščin, priklopiti prijavi priznanice o plačilu teh davščin in zahtevati, da se plačana vsota pri odmeri dav- ka za leto 1924. odšteje od vsote, ki se ugotovi kot osnova za odmero pavšala.

Dayka na poslovni promet so oproščeni mali obrtniki, ki zaposlu- jejo največ dva stalna pomočnika ali uslužbenca. Ta oproščitev pa je omejena le na one obrtnike, ki se bavijo samo s popravili — izdelu- jejo blago pa samo po naročilu — vendar brez pretežnega sodelova- nja kapitala, to je, če temelji promet v glavnem na delovni moči, odnosno neposrednem uveljavljenju obrtni- škega znanja in če so pred vsem iz- polnjeni pogoji glede števila po- močnikov.

Za presojo davčne dolžnosti je merodajno število stalno zaposlene- ga pomožnega osebja po stanju leta 1923. Izpremembe, nastale tekom leta 1924., se upoštevajo šele pri presoji davčne dolžnosti za leto 1925. — Za stalno zaposleno po- možno osebje se šteje tudi osebje, ki se uporablja le za čas sezije.

ne. Pa odškodovalci niso mogli in ne morejo zahtevati take odškodnine, ki bi jim omogočila zopetno nabavo izgubljenega blaga. Po § 88. žel. obrat. prav. (čl. 34.) mednarodnega sporazu- ma o tovarnem prometu je železnici povrniti le navadno trgovsko vred- nost, ki jo je blago imelo na kraju odpošiljatve ob času sprejema v pre- voz, nikakor pa tu ni merodajna vrednost ob času, ko je odškodnina zapadla v plačilo, ali bila v istini pla- čana. Po prevratu se je takih sluča-jev zgodilo pač nebroj, zato je umlji- vo, da na številne reklamacije oško- dovancev, pravilno opremljene, niso železniške uprave odgovarjale takoj.

A vendar se jim mora očitati, da so plačilo z ozirom na padajočo vred- nost denarja zavlačevale ter se spu- ščale zanje večinoma v naprej izgub- ljene pravde, dobro vedoč, da z ozi- rom na gornje pravilo tem manje pla- čajo, čim poznejše se izvrši plačilo odškodnine po smislu določbe žel. obratnega pravilnika. Zanimiva vpra- šanja nastanejo, če se nahaja (kar se zdaj utegne pogostokrat zgoditi) kraj odpošiljatve v drugi državi, nego oni kjer se nahaja namembna postaja. § 100. žel. obrat. pravilnika določa, da jamči tu kar več železniških uprav, namreč vse one, ki so izvajale pre- voz. Iztoževati je seveda odškodnino v denarni veljavi one države, kjer se je vložila zoper eno prizadetih želez- niških uprav tožba. Kako da vtegne konečno v tem sporu odločiti sodi- šče, nam pove določba vrhovnega so- dišča na Dunaju z dne 13. junija 1922, (Ob. II. 569/22). Ta pravi, da je take odškodninske zahtevke za tekem to- vornega prevoza izgubljeno tovarno blago računati v denarni veljavi na kraju namembne postaje. Če so se pa ti zahtevki določili v tuji valuti (ve- ljavni v kraju odpošiljalca) je treba te zneske po tečaju ob času odpoši- ljatve preračunati v zakonito denar- no veljavo namembne postaje. Ta do- ločba in nje namen, štiti toženo že- leznico na kraju namembe, postaneta takoj jasna, ako si predočimo prakti- čen slučaj. Recimo, da se je blago, vredno 5000 Lit, odposlalo iz Milana na Dunaj. Od tega blaga se je izgubilo med prevozom za 3000 Lit. Čas od- pošiljatve 10. jan. 1920, čas prihoda na namembno postajo 25. jan. 1920. Škoda 3000 Lit, preračunano v av- strijske krone po tečaju z dne 10. januarja 1920 sme vtoževati z uspe- hom oškodovanec na Dunaju. Dobi pa v istini plačan le majhen del prizadete mu škode, ker se je relaci- ja med liro in av. krono že do dne 25. januarja 1920., še bolj pa pozneje na dan plačila, v škodo avstr. kroni sil- no spremenila, to je vrednost avstr. kroni je med tem silno padla. Vse drugače bi bil ugoden položaj za od- pošiljalca, ko bi smel vtoževati tudi na kraju namembne postaje škodo, računano v lirah.

Ravno slednje navedeni slučaj nas vodi k razmotrivanju, kako se vpo- števa inozemski denar, kadar pride v pravnih odnošajih v nekako kolizijo z našim denarjem. Tu govorimo, dasi ne povsem točno, o valutnih sporih in smo nekaj takih slučajev zgoraj že omenili. Sodišča vseh držav, mogoče v najmanjši meri naše države, štiti- jo hote ali ne hote lastne državljane, če- sar seveda ni brez izjeme odobravati. Naravnost kruto je včasih v tem oziru stališče avstrijskih sodišč in celo vr- hovnega sodišča na Dunaju. Določbe čl. 336. trg. zak. in § 905. o. d. z. v kraju, kjer je pogodbeno obveznost izpolniti seveda v denarju, veljavnem kot takim na tem kraju izpolnitve, se enostavno prezirajo. Odločba z dne 21. VIII. 1919 K I 115/19, sprejeta v zapis rekov (Spruchrepertorium) pravi sledeče: »Če se je obveznost svo- ječasno v temeljila v zlatih kronah bivše Avstrije in se je potem denarna veljava v posameznih nasledstvenih državah spremenila, se po državljanu ene teh nasledstvenih držav kot up- niku, od dolžnika, državljana avstrijs- ke republike ne more zahtevati pla- čilo dolga v inozemski valuti in to tudi tedaj ne, če se kraj izpolnitve nahaja v zadevni nasledstveni, a se- veda po razsulu stare Avstrije ino- zemski državi. Če avstrijski državljan

v izvršilnem naslovu v kronah brez nadaljnega pristavka izraženo dolžno- vsoto (ne »Kj, Kč«) plača v avstrijs- kih kronah, je na predlog dolžnika kot zavezanca izvršbo ustaviti.« Iz tega pravnega naziranja izhaja, kako- da je na slabem inozemski upnik, ki po določbah jud. norme ni v stanu, da bi svojo terjatev napram avstrijs- kemu državljanu iztoževal pri do- mačem sodišču, marveč mora iskati pravico pri avstrijskem sodišču. Ta- ka pravda s sicer gotovim uspehom se seveda ne izplača. Čemu naj iz- tožujem n. pr. svoječasno s hipoteko na hiši v avstrijskem mestu, vredni sedaj neštete milijone, zavarovano terjatev 18.000 K (izplačanih dolžniku pred vojno), če bi imel dobiti priso- jenih le 18.000 avstr. K, ki jih pora- bim že, če v zadevi parkrat pišem ali si pustim to vsotico doposlati, na sami postitini. Tak dolžnik kot lastnik pre- zadolžene hiše z recimo 500.000 K vknjiženih hipotek, postane po padli vrednosti denarja (v škodo inozem- skih upnikov seveda) kar naenkrat takorekoč prost svojih dolgov in bo- gataš.

Trboveljski premog in drva

dobavlja

DRUŽBA »ILIRIJA«, LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

Trgovina.

Opozorilo vsem kupovalcem smod- nika, vrvic, kopic in drugih razstreljiv. Oblastveno koncesionarni prodajalec smodnika in drugih razstreljiv g. Fr. Štupica, veletrgovec z železnino in po- ljedelskimi stroji v Ljubljani, Gospo- svetska cesta št. 1 nas naproša, da pri- občimo sledečo notico: Položaj gle- de nakupa smodnika v svrhu lomljenja kamenja in razstreljevanja v obče se je glasom najnovejše objave pokrajinske uprave v Ljubljani z dne 4. januarja 1924 (Uradni list št. 4) v toliko razdlišil, da sme od sedaj naprej kupiti smodnik za lomljenje kamenja do 10 kg mesečno in za to potrebno vrvico v oblastveno odobreni prodajalnici vsak polnoleten državljan. Za nakup večjih količin, forej čez 10 kg mesečno na osebo, se mora izkazati kupec s posebnim dovolilom političnega ali policijskega oblastva v čigar okolišu ima svoje redno bivališče. Za ostala raznesila, kakor kapice, di- namon, titanit itd., je treba doprinesiti kupovalcu dovolilo političnega ali po- licijskega oblastva, v čigar okolišu ima svoje redno bivališče. Brez tega dovo- lila ne dobi nihče niti najmanjše koli- čine navedenih raznesil. Posebno se opozarjajo vsi na to, da se na poizdila županstev ne izdaja nobenih razstreljiv. Interesirani krogi se prosijo, da to ob- javo razširjajo in da obvarujejo tako- tudi druge pred nepotrebnimi poli in stroški.

Trgovinska bilanca Bolgarije. Bolga- rija je v letu 1922 izvozila 384.663 ton blaga v celokupni vrednosti 4.330 mi- lionov levov, a uvozila je 280.069 ton v vrednosti 4.038 milijonov levov. Iz tega rezultira tedaj aktivni saldo v iznosu 292 milijonov levov. Glavni uvozni pred- meli so tekstilni proizvodi, katerih vred- nost znaša brez dvoma polovico celo- kupnega uvoza. Za tem prihajajo kot najvažnejši uvozni predmeli metalni proizvodi, mineralna olja, stroji, kemi- kalije, barve, steklo, papir, izdelana ko- ža i. dr. Izvažja se pa surov tobak, ži- larsice, jajca, fižol, moka, svileni koko- ni, lešeno oglje, kože, živa živina, rož- na esenca i. dr.

Angleška zunanja trgovina. Drve uradne številkje trgovinskega prometa Anglije tekom pretečenega leta kažejo v dovolj jasni meri, da tudi gospodar- ski položaj Anglije ni tako cvetoč, ka- kor se nam kaže na prvi pogled. Uvoz tekom leta 1923. je narasel na 1 mi- ljardo in 98 milijonov funtov sterlingov, kar pomeni za celih 95 milijonov ster- lingov več, nego v prejšnjem letu, v ka- terem je bil uvoz že itak znaten. Pred- nost uvoza jestvin, pijač in tobaka je zrasla celokupno za 38 in pol miliona funtov sterlingov. Stroški za nakup ži- vine v inozemstvu so narasli v prete- čenem letu na 14 milijonov funtov ster- lingov, medtem ko je znašala ta po-

Višjega deželnega sodišča svetnik dr. Edvard Pajnič:

Kolebajoča vrednost denarja in pravne razmere.

(Nadaljevanje.)

2. V slučaju drugih opravil pa se sme z ozirom na določbo § 1324 o. d. z. zahtevati še nadaljno odškodnino nego ono v § 1333 o. d. z. določeno (namreč le za zamudne obresti) le tedaj, ako je zamuda izvor zlobnosti ali očitne malomarnosti. Slednje pa bode menda navzlic vsem puhlim izgovorom takih zamudnikov redoma potrditi. Sklepno trdim, da ima

§ 1333 o. d. z. v mislih le normal- ne razmere, ne pa izredne, v katerih živimo, razun tega pa ne pravi, da ob- stoja škoda, ki jo je v slučajih zamud- nih denarnih plačil povrniti, zgolj in izključno le v zamudnih obrestih.

Železniške uprave so v povojni do- bi morale za blago, ki se je izgubilo v tovarnem prometu in tudi kot potna prtljaga, plačevati občutne odškodni-

slavka v prejšnjem letu komaj 1 milijon in pol. Stroški za moko so se nasprotno znižali za skoro 6 milijonov in pol in stroški za tobak za nad dva milijona. Vsota za plačila uvoženih surovin se je zvišala za 26 milijonov in pol in ona za fabrikate za skoro 27 milijonov in pol. Hlvoz lesa se je zvišal za skoro 10 milijonov in pol, surovega bombaža za 6 milijonov, gumijsa za skoro 5 milijonov, nemetalčnih mineralij za skoro 4 milijone in starega železa za nad tri milijone. Porasla uvoza odgovarja porast izvoza, toda ne v taki meri, da bi se mogla poboljšati trgovinska bilanca in da bi se mogla vzdržati na istih višinah, kakor v preteklem letu. Trgovinska bilanca se je poslabšala za približno 32 in pol milijonov funtov sterlingov.

Denarstvo.

Bilanca Narodne banke za leto 1923. Kakor kaže pred kratkim objavljena bilanca Narodne banke za leto 1923, je znašal čisti dobiček, namenjen za razdelitev med delničarje 26,558.185 Din. Državni dolg banki je znašal 31. decembra 4.524.360.804 Din. Nasprotno so znašale terjatve države 455,378.229 Din.

Čehoslovaške finance. Oblok državnega papirnega denarja se je ob koncu leta 1923. v primeri s stanjem ob koncu leta 1922. zmanjšal za več nego 1 milijardo. Oblok je bil namreč koncem lanskega leta krit do 43 od slo, koncem leta 1922. pa le za 36 od slo. Čehoslovaško finančno ministrstvo namerava v tem letu zvišati število novcev po 1 krono za nadaljnjih 14 milijonov, število novcev po 50 vinarjev za nadaljnjih 10 milijonov, število novcev po 20 vinarjev za nadaljnjih 25 milijonov in število novcev po 10 vinarjev za nadaljnjih 10 milijonov. Papirne krome se poleg tega iz prometa tokom leta 1924. Bankovci po 50 kron se zamenjajo z novimi. Ministrstvo namerava tudi izdati nove bankovce po 10 in 20 kron.

Zakonski predlog proti kreditnemu oduštvu na Čehoslovaškem. Češki narodni skupščini je bil predložen zakonski načrt za omejitev oduščne obresne mere. Ta predlog vsebuje 4 paragrafe, ki določajo v glavnem, da banke, kreditni zavodi in privalniki smejo zahtevati za posojila, predujme in pri eskomplu kreditnih papirjev obresti, ki gredo največ za 4 od slo čez aktivno obresno mero bančnega urada ministrstva financ. Ta maksimum velja ne samo za obresti v ožjem smislu besede, ampak tudi za provizije, manipulacijske pristojbine itd.

Poravnave medzaveznih dolgov. Centrala angleških trgovskih zbornic je na eni izmed zadnjih sej sklenila, da bo zahtevala nujno od vlade, da stori vse potrebno, da Francija in Italija poravnata vse dolgove napram Angliji.

Davki.

Volitve v dohodninsko cenilno komisijo v Kranju. Pri volitvah v dohodninsko cenilno komisijo je prodrla gremjalna lista z 263 glasovi proti 215 ter sta bila izvoljena naslednja kot člana: Konrad Pecher, trgovec v Škofjiloki; Makso Fock, tovarnar v Kranju; kot namestnika pa: Ivan Savnik, trgovec v Kranju in Ivan Papov, čevljarški mojster v Trzinu.

Nadomestne volitve v cenilno komisijo v Radovljici. Pri volitvah v cenilno komisijo je zmagala lista združenih obrtnih in trgovskih organizacij in kmetov.

Emisijske takse delniških družb. Po pripomni 2. k tar. post. 10. zakona o takсах in pristojbinah morajo vse družbe, ki so obstojale ob času, ko je slovel ta zakon v veljavo, to je dne 15. novembra 1923, ako še niso plačale takse od celokupne svoje glavnice, pa so jo bile po zakonu dolžne plačati v 90 dneh izza dne 15. novembra 1923, to je do dne 12. februarja 1924, prijavi svojo glavnico in plačati takso. Družbe, ki izpolnijo to dolžnost, plačajo samo redno takso, sicer pa se jim naloži poleg redne takse še kazni v trikratnem znesku redne takse. Družbe, ki so izza dne 1. januarja 1919 izdale delnice s kurzom preko nominalne vrednosti, so v istem roku dolžne od razlike med nominalnim zneskom delnic in dejansko vplačano vsoto naknadno plačati takso po novem zakonu, odbiti pa smejo eventualno že plačane emisijske takse.

Odmera plačarine za leto 1921. Davčna administracija v Ljubljani se pri od-

meri plačarine za leto 1921. očitno prohi intenciji zakonodajalca ni ozirala na določbo člena 3. c zakona o proračunskih dvanajstlinah za mesec marec in april 1922, ki določa, da zasebni nametščenci ne plačajo davka na doklade, ki jih prejema po uredbi o draginjskih dokladah. Na to prakso smo zainteresirani opozorili v posebnem članku. Finančna delegacija v Ljubljani je sedaj na inicijalno Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo naročila davčni administraciji, da že izvršeno odmero ex offo reklificira, kolikor jo ni že reklificirala na podlagi prizivov.

Kovanje srebrnega denarja v Avstriji. Avstrijska vlada namerava dati v promet novi avstrijski srebrni denar in kupiti v to svrhu potrebno srebro. Zbog visoke cene srebra na svetovnem tržišču se je pa sklenilo, da se bo komaj po vzpostavitvi normalnih razmer na srebrnem tržišču skušalo pokriti potrebe Avstrije na srebru. Do tedaj se ima izdelovanje srebrnega denarja odložiti.

Promet.

Nova pošta Struge na Dolenjskem. Po naredbi ministrstva pošte in telegrafa štev. 54.244 od 4. oktobra 1923 se odpravi dne 1. februarja v področju ljubljanske direkcije nova pošta z imenom »Struge na Dolenjskem« (občina Struge, okrajno glavarstvo Kočevje), poštna nabiralnica »Pri cerkvi« (pošta Videm-Dobrepolje) se pa hkrati zapre. Pošta Struge bo imela vsak dan peški spoj s pošto Videm-Dobrepolje. — Okoliš novo ustanovljene pošte tvorijo: Iz občine Struge vasi: Catež, Kolenčavas, Lipa, Paka, Podlabor, Podliskavec, Pri cerkvi, Rapljevo (Črni vrh), Hlevni dol, Tisovec in Tržič, dosedaj pošta Videm-Dobrepolje, potem pa iz občine Žužemberk vasi: Hinje, Hrib, Lazina, Pleš, Prevale, Rahe, Lopala, Zvirče, Sela, Vrh in Visejec, dosedaj pošta Žužemberk. Poštna nabiralnica v Hinjah se podredi novi pošti Struge na Dolenjskem. V ožji dostavni okoliš te pošte bodo spadale vasi: Pri cerkvi, Lipa, Podliskavec, Kolenčavas, Tržič, Paka in Podlabor. Uradne ure za stranke bodo ob delavnikih od 8.—12. in od 14.—16., ob nedeljah in praznikih pa od 8.—10.

Predpisi za ekspedicijo blaga. Generalna direkcija carin je zaznala, da menjajo lastniki blaga večkrat pri ekspediciji blaga namembo tudi na ta način, da priglajajo blago, naslovljeno glasom tovarnih listov na gotovo carinarico polom deklaracij samo formalno za izvoz ali prevoz iz naše kraljevine, a isto blago takoj za tem, dokler je še pri carinarnici in ne da bi izvršili fiktivno izvoz, prijavi ponovno carinarnici za uvoz. Ker se s takim postopanjem izigravajo predpisi člena 128. carinskega zakona, je generalna direkcija carin izdala stroge navedbe in krenila pozornost carinarnic na te predpise z naredbi, da se strogo držijo določil člena 128. carinskega zakona. Carinarnice bodo morale z ozirom na predpis člena 128. carinskega zakona voditi strogo evidenco o tem, kdaj so prejele privkraj blago, za katero se večkrat zahteva sprememba, a se fiktivno ne izvozi, odnosno prevozi iz države in bodo s takim blagom takoj ko izteče rok za ležanje, predviden v členu 128. carinskega zakona postopale po predpisih člena 129. istega zakona brez ozira na to, da se je za dolično blago večkrat menjala smer.

Telefonska zveza Trst-Dunaj za zelo nujne pogovore. Začeti s 1. februarjem t. l. se bo uvedla začasno in samo za poizkušnjo telefonska zveza med Trstom in Dunajem za zelo nujne pogovore. Pristojbina za te pogovore bo devetkrat večja od navadne.

Otvoritev telefonske centrale v Melliki. Dne 1. januarja je bila otvorena pri pošti in brzojavu Mellika telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno službo.

Dopisi.

Reorganizacija slovenskih zadrug v mariborski oblasti. Ustanovitev mariborske oblasti je prinesla v kaos in mrtvilo raznih kolektivnih in strokovnih zadrug na Štajerskem vesele pojave za popolnoma novo življenje na tem združenem polju. Smo v prijetnem položaju nuditi nekaj tudi za širšo javnost važnejših načrtov reorganizacije zadrug na Štajerskem, kar je v nekaterih slučajih posebne važnosti tudi za zadruge na Kranjskem. — Že leta 1920 je tedanja pokrajinska uprava hotela izvesti centralizacijo kolektivnih zadrug s sedežem v Ljubljani. Temu so se iz lokalnega patriotizma, pa tudi iz praktičnih ozirov upre zadruge na Štajerskem. Pa tudi med Celjem in Mariborom se je občutil vpliv lokalizma. Vršila so se razna tozadevna zborovanja, pa do definitivne izvršitve le ni hotelo priti. V tem pasivnem stanju smo dočakali razdelitev Slovenije. — Medtem se je v tajništvu Slovenskega obrtnega društva v Mariboru pripravljala podroben načrt za reorganizacijo zadrug sploh. Najaktuelnejši je načrt centralizacije kolektivnih zadrug z ozirom na deželo pa tudi na strokovne zadruge v Mariboru samem. Kolektivne zadruge so pravzaprav nestvor, ker v največ slučajih posamezne zadruge nimajo nobenih skupnih interesov. Take zadruge se združijo in preosnujejo v samostojne strokovne zadruge s centralo v Mariboru, iz dežele zvezane po okrajnih zaupnikih. Tako bo omogočeno manjši številni obratoma si zasnovati lastno zadruge, ki izbere vse svoje člane dolične stroke na deželi in v manjših mestih. Ker strokovna zadruge ne sme šteti več kot 200 članov, nekatere obrti (n. pr. krojaška, čevljarška, pa v enem mestu dosežejo to številko, si bosta Celje in Maribor bratovsko delila center po geografski legi. Zanimiva bo reorganizacija zadrug v Mariboru samem. Tu že obstoja (v tajništvu SOD) pričetek centrale za vse zadruge. Iz skušnje vemo, kako se ovira redno poslovanje zadrug, ki nimajo svojega lokala, ali pa tudi če ga imajo, nimajo glavni funkcionarji časa za redno poslovanje. Tako se posli v škodo zadruge same nabirajo po cel mecec, da se potem površno rešujejo, če se sploh rešujejo. Sedaj pa je zadruge dana prilika za redno poslovanje v centralnem lokalu, kjer posluje za vse včlanjene zadruge samo en glavni (administrativni) tajnik s številu zadrug primernim esobjem. Tako je mogoče redno poslovanje ob skupnih nizkih stroških. Dosedaj je na ta način včlanjenih že nekaj zadrug. Več nadaljnjih je že prijavljenih. Maribor sam šteje danes 14 zadrug. Snujejo se pa še nove: kolarska, tapetniška ter kleparska. Pred ustanovitvijo občinim zborom stoji nova urarska zadruge. Za celo mariborsko oblast sta dosedaj centralizirani že dve zadruge, druge jim slede. Sicer pa o tem več v drugi priliki.

Razno.

Pogajanja za reparacije naši državi. Dne 23. t. m. je dr. Rybač posejil nemškega poslanika Kellerja in mu izročil nošo naše vlade o reparacijah. Noša je sestavljena v prijateljskem tonu in predlaga nadaljevanje izročila reparacij, ker se bodo s tem naši odnosi najbolj zblížali. Nemški vladi bi se v tem primeru nudila pomoč za prehrano, ako se namreč odnosi uredi prijateljskim potom. Na to bo nemška vlada po vsej verjetnosti pristala. Tako mnenje je izrazil naš časni konzul v Berlinu g. dr. Backhausen, ki veruje v povoljno rešitev tega vprašanja. Solucija bi se našla na ta način, da bi se bonom nemških industrijalcev s strani nemške vlade priznala prednost.

Angleško-belgijska zveza. Belgijski zunanji minister Jaspas je nedavno izjavil v senatu, da upa, da bo prišlo med Belgijo in Anglijo do analogne obrambne pogodbe, kakor jo je sklenila Belgija s Francijo. Jaspas je poleg tega izrazil upanje, da bodo Belgija, Francija in Angleška sklenile medsebojno pogodbo, ki bi zagotovila mir. V splošnem tolačijo belgijski parlamentarni in diplomatski krogi, da so te izjave priprave za prava pogajanja.

Pogodba med Italijo in Bolgarijo. Med Italijo in Bolgarijo se je sklenila,

kakor poročajo dnevnik, tajna pogodba, ki je naperjena proti Albaniji in Jugoslaviji in ki vsebuje med drugimi to določilo: v slučaju teritorialnih sprememb priznava Bolgarija Italiji pravico, da okupira Slovenijo, obal Dalmacije, vse dalmatinske in hrvalske otoke, kakor tudi protektorat nad Albanijo. Na drugi strani pa prizna Italija Bolgarski ves teritorij od Morave do Vardarja, Skoplje, Prilep, in Bitolj z vso okoličo.

Petrograd — Ljeningrad. Petrogradski sovjet je na brzojavko Zinovjeva o Ljeningovi smrti sklenil imenovati Petrograd naslednj Ljeningrad.

Statistika avtomobilov v Čehoslovaški. Po oficijelnih podatkih se je v letu 1922 izdelalo celokupno 9.920 avtomobilov, od katerih odpada 46.05% na čehoslovaške, 20.23% na avstrijske, 19.58% na nemške, 3.50% na francoske in italijanske, a 5.26% na druge fabrikate. Od tega odpade 4.928 na osebne avtomobile, 2.489 na motorna kolesa, 1.932 na tovarne avtomobile, 3.88 na avtomobile za posebne svrhe. Od celokupnega števila je bilo 234 avtomobilov državna last, 154 avtomobilov pa je pripadalo avtomobilnim korporacijam, 9.520 je bilo v posesti domačih, a 21 v posesti tujih privatnih oseb.

Ne navaden mraz v Dalmaciji. Zbog nepričakovanega močnega mraza so posebla v dubrovniški okolici mnoga debela limon in oranž.

Proslava trgovske zbornice v Splitu. V teku tega leta bo slavila Trgovska zbornica v Splitu stoletnico svojega obstoja. Ta proslava se bo vršila v Splitu na najbolj svečani način. Povabljeni so na proslavo ne samo domače trgovske in obrtniške zbornice, ampak tudi nekatere zbornice iz inozemstva.

Izgledi pomladanskega velesesja v Pragi. Kakor doznavamo, je uspeh prškega velesesja ne le samo zajamčen, ampak bode letošnji velesesjem celo prekašal vse dosedanje. Za razstavo kovinske industrije, ki se nahaja v industrijski palači, se je poleg preko 250 stalnih, prijavila še cela vrsta novih razstavljalcev. Ti novi razstavljalci so prvovrstne čehoslovaške tvrdke in zavzemajo prostor 1000 m². Vitkoviške železarne imajo tudi tako razsežno ekspozicijo, kakor na zadnjem jesenskem sejmju. Lesna industrija zavzema dva paviljona s približno 2000 m² površine in bode nudila kupcem krasen pogled na čehoslovaško pohištvno umetnost. Istočasno z velikim sejmjom se vrši tudi hotelski sejmjenj. Radi tega je že prijavilo svojo udeležbo veliko število tvrdk. Na hotelskem sejmju ne bodo razstavljen samo prvovrstne tvrdke živilskih potrebščin, posebno likerji, vino itd., ampak tudi tvrdke, katere proizvajajo hotelsko in restavracijsko opremo ter posode. Splošno se opaža, da bode prihodnji pomladanski velesesjem privabil kupce in razstavljalce iz vseh držav, posebno pa iz cele srednje in vzhodne Evrope.

Jesenska selev. Po statističnih podatkih ministrstva za poljedelstvo in vode se je minulo jesen posejalo mnogo več nego v letu 1922. V Srbiji je posejano 72 odstotkov zemljišča več, v Hrvaški 25 odstotkov, v Bosni 20 odstotkov in v Bački in Črni gori 20 odstotkov več nego v letu 1922. V Dalmaciji in Sloveniji je posejano toliko, kakor jeseni leta 1922.

Kako se zaračunavajo oglasi? Vsako podjetje je od časa do časa primorano oglašati v listih bodisi da išče delavske moči ali da išče odjemalce. Veliko pomoč pri tem nudi splošni katalog oglasnih cen jugoslovanskih listov, ki vsebuje poleg izčrpnih podalkov o načinu razdelitve, prostornosti objav in cen oglasov tudi način zaračunavanja oglasov, na podlagi katerih se lahko ngotovi cena vsakega oglasa za vsaki list brez izgube časa. Katalog je izšel v zalogi »Interreklam« d. d. Zagreb, Palmotičeva ulica 18, ter se vsem komercialnim in industrijskim podjetjem na zahtevo brezplačno pošlje, dokler traja zaloga.

Politična žrtev uradniške redukcije. Izvanredno nadarjen, vsestransko obražen strokovnjak v organizaciji industrijskih podjetij, osobito lesne in kovinske stroke, želi posvetiti svoje priznane moči domači industriji. Vešč knjigovodstva, vseh pisarniških poslov, korespon-

dence, kvalificiran za zaupne zadeve, vsestransko priporočljiv; je zadovoljen s prijemki, ki jih država plača uradnikom njegovega čina, torej skrajno skromen. Ponudbe je poslati upravi lista, kjer se dobijo tudi natančnejše informacije.

Tvrška »Jugometalija« opozarja cenj. čitatelje, da ima v svrhu takojšnje posrežbe širank v najnujnih vodovodnih popravilih na razpolago telefon št. 729, katerega se blagovolite poslužiti tudi v vseh vrstah drugih naročil.

Trgovski koledar za leto 1924

je izšel. — Naročila na: Slov. trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, Gradišče štev. 17/L. Cena s poštnino 15 Din.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza. 24. januarja. Na produktivni borzi nohirajo: Pšenica, baška, 79-80 kg, 2%, 3 vag. 345, banatska, Zenta, 5 vag. 340, 79-80 kg, 2 vag. 330 do 335; ječmen, baški, 68 kg, 1 vag. 330, oves, baški, dupl. kasa, 1 vag. 240, koruza, baška, dupl. kasa, 1 vag. 240, koruza, baška, dupl. kasa, 17 vag. 270.50, za junij-julij, 5 vag. 272.50, za marec-april, 10 vag. 257.50, sremska, 26 vag. 260 do 265, fižol, beli, baški, 2 vag. 680, otrobi, dupl. kasa, 3 vag. 155. Tendence neizpremenjena.

Sejmsko poročilo iz Maribora. Na sejmu dne 22. t. m. v Mariboru se je priglasilo: 6 konj, 126 volov, 218 krav, 4 bika in 9 telet, skupaj 363 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli voli

1 kg žive teže 14 do 14.50 Din, poldebili voli 13.50 do 14, plemenski voli 12.50 do 13.50, biki za klanje 11.25 do 13, klavne krave debele 12 do 13, plemenske krave 11 do 11.75, krave za klobasarije 9.50 do 10, molzne krave 10 do 11.75, breje krave 10 do 11.75, mlada živina 13 do 13.50. — Mesne cene: volovsko meso I. 1 kg 25 do 27 Din, II. 22 do 24, meso od bikov, krav, telic 19 do 21, telečje meso I. 26 do 30, II. 24 do 25, svinjsko meso sveže 30 do 40 Din za 1 kg.

Živinski trg v Zagrebu dne 23. januarja. Voli (bosanski) 10 do 13, domači 12.50 do 16.25, mlada živina 13 do 13.75, krave 10-13, svinje (debele) 22-27.50, teleta 20 do 22.50 Din za 1 kg žive teže. Seno 75 do 125, detelja 125 do 126.50, slama 75 do 100 Din za meterski stol.

Tržišče kolonijalnega in špecerijskega blaga. (Zagreb.) Promet v pretečenem tednu je bil bolj slab, ker so trgovci še založeni vsled nakupov za katoliške in pravoslavne praznike. Cene so ostale čvrste, dasiravno se je dinar precej popravil, to pa vsled tega, ker so svetovne cene v porastu. Tudi cene sladkorja se niso spremenile ter so ostale čvrste. Čehoslovaški bo do konca kompanje skorogotovo zmanjkalo kokkastega sladkorja ter ga bomo morali dobavljati iz zapadnih držav. Cene kavi so še vedno v porastu. Glede riža je situacija nespremenjena čvrsta. Severoameriška mast je popustila za 3%, dočim so cene brazilski masti, ki je bila doslej vedno cenejša, postlele za 10%. Pri nas se inozemska mast sedaj ne kupuje posebno, ker se skoro vsaka hiša preskrbi z domačo masljo. Cene olju so stalno v porastu. Cene kožam divjačine v Nemčiji. V Nemčiji se plačujejo sledeče približne cene za kože: kuna zlatica približno

1600 Din, kuna belica približno 1350 Din, lisica približno 680 Din, dihur približno 250 Din, vidra približno 1870 Din, zajec približno 17 Din, podlasica približno 34 Din. Za posebno lepe kože se dosežejo še višje cene.

Kovinski trg. Na Češkoslovaškem so razmere približno iste, kakor so bile takoj po praznikih. Doma zelo malo kupujejo; potrebe ni. Cene sicer znižujejo, a kljub temu nakupa ne morejo prisiliti. Glede nadaljnega razvoja se ne vdajajo prevelikim upom. Slavnba sezija je pri kraju in ni gotovo, če bo letos kaj posebno živahna. In sicer tudi zato ne, ker nove slavbe ne bodo imele več dosedanjih ugodnosti. Nehale so se s koncem preteklega leta. Prevelika je tudi francoska in belgijska konkurenca. — Tudi na nemškem kovinskem trgu se razmere niso bistveno spremenile. Nakupi so bili zelo zmerni. Cene raznih tvrdk so zelo različne — na to dejstvo smo že opozorili. Iz Španske prihajajo poročila, da je domači konsum jekla in železa zadovoljiv, cene gredo gor. Veliko tvrdk ima dosti naročil na daljše roke in brezposelnosti v kovinski stroki ni. Na Luksemburškem je bilo koncem leta od 45 plavčev 29 zaposlenih. Belgija se je držala na inozemskih trgih samo z izdatno znižanimi cenami, Francija in Luksemburška sta ji zelo konkurirali — vidimo, da trgovina ni polilika. — Skrbi pa Belgijce tudi bodoča nemška konkurenca in se kupčija ne more nič kaj razviti. Kakor Belgija, skuša tudi Francija za vsako ceno prodati. Celotno produkcijo leta 1923 cenijo na 5,250.000 ton surovega železa in 4 milijone 900.000 ton jekla. Začetkom decembra je delalo 119 plavčev, trije več kakor novembra. Domači konsum je bil v znamenju padajočega franka, polo-

žaja v Nemčiji in volitev v senat. V sedanjih razmerah producenti domačih cen ne morejo znižati. — Angleški trg še ni prišel na normalni tir. Zelo se je poznala cenejša francoska konkurenca. Angleški strokovni listi zelo tarnajo, da je njih železni in jekleni trg lako odvisen od kontinentalnih trgov. Kupčija se razvija le počasi, vendar so dobili toliko večjih naročil, da je zaposlenost zajamčena. Računijo na višje cene, posebno v jeklu, so si pa kontinentalne konkurence popolnoma svesli. Pri Francozih in Angležih so cene v splošnem precej ene in iste, na Nemškem je pa kakor omenjeno, razlika zelo velika.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje,
moko
in deželne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

„JUGOMETALIJA“

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18

izvršuje

vsakovrstna naročila za
kleparstvo, vodovodne
inštalacije, kotlarstvo
in ključavničarstvo.

Telefon št. 729.

Montaža „TOPLODAROV“.

Vsa naročila točno in solidno.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

= Ljubljana =

Bohoričeva ulica 24

NA VELIKO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), potrebščine za krojače in šivilje, gumbje, sukanee, vezeno, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Trgovec

vsestransko izvežban, več spedicije in carinsko posredniških poslov išče primerne mesla pri veletvrdki. — Naslov pove upravnišvo »Trgovskega lista«.

10 krat dražje nego z ogljem

Stroški pri vporabi bencina

Vozi brez bencina!

Adaptiraj tvoj avto, traktor ali stabilni motor z patent.

„Hag-Generatorjem“

Prospekt in reference daje

Jugo-Hag

LJUBLJANA, Bohoričeva ulica 24

Telefon št. 560

Stroški pri vporabi oglja

KAMENO SOL

V KOSIH IN ZMLETO NUDI V VSAKI MNOŽINI NAJCENEJE ZA TAKOJŠNJO DOBAVO TVRDKA

TELEFON 327

BRAČA OFNER - SOLNI MLIN - NOVISAD

Naročajte in razširjajte Trgovski list!

AVTO

bencin, pnevmatika olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z. o. z. v Ljubljani.

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5

trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo.

Na debelo I Na drobno I

Rusi
Slaniki oviti
Prekajene ribe
(Bücklinge)
Ostseeheringe
Kumarce
Ia znajmske v soli
in kis
Paradižni sok
Ia domač, čist, v
dozah

„Konserva“

Prva Jugoslovanska industrija za konzerve rib, sočivja in sadja, družba z o. z.

Maribor

Zahtevajte cenik!

Pfaff — Najboljše — šivalne stroje

Vozna kolesa Puch

kupite najboljše pri tvrdki

IGN. VOK, Ljubljana in Novomesto

Radi špedicijskih poslov, carinjenja, tarifiranja in vskladiščenja obrnite se na:

„BALKAN“ d. d. za mednarodne Transporte

ki ima podružnice v vseh večjih mestih naše države in afilijacije ter generalna zastopstva v vseh trgovskih centrih kontinenta.

Centrala v Ljubljani, Dunajska cesta 33.

Priporočamo:
Jos. Petelinc
LJUBLJANA,
Sv. Petra nasip 7.

Najboljši šivalni stroji v vseh opremljenih Gritzer, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. En gros!

TVRDKA
A. VOLK
LJUBLJANA

Veletrgovina žita in mlevskih izdelkov priporoča iz svoje zaloge vse vrste pšenične moko najboljših banaških mlinov, otrobe, koruzne in ajdove izdelke, kašo, ješprenj, nadalje pšenico, koruzo, oves, fižol in druge poljske pridelke.

Telefon št. 449.

Brzjavni: VOLK.

ZAHTEVAJTE PONUDBE!